

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

pro školní družinu

„Poznání je hra“

*Volný čas tvoří nejdůležitější část našeho života.
Denis Diderot*

MOTTO školy:

„Vychovávat z každého jednotlivého žáka příjemného souseda, spolehlivého pracovníka, věrného a laskavého životního partnera. Zdá se to jako nepříliš ambiciózní cíl. Ale změřte ho jeho negací: nepříjemný soused, nespolehlivý a úskočný spolupracovník, nevěrný životní partner!“ (Petr Pířha)

Základní škola a Mateřská škola Dolní Břežany

OBSAH

1. Identifikační údaje	3
2. Základní charakteristika školní družiny	4
2.1. Kapacita školní družiny, personální podmínky	4
2.2. Ekonomické a materiální podmínky	4
2.3. Doba provozu školní družiny	5
3. Přijímání žáků do školní družiny	5
4. Poplatek za školní družinu	5
5. Zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků	6
6. Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními potřebami	6
7. Charakteristika vzdělávacího programu	6
8. Cíle vzdělávacího programu	7
9. Metody a formy vzdělávání ve školní družině	7
10. Klíčové kompetence	8
11. Obsah vzdělávacího programu	9
11.1. Vzdělávací oblasti	9
11.2. Přehled hlavních témat a činností v návaznosti na vzdělávací oblasti	9
Jazyk a jazyková komunikace	9
Člověk a jeho svět	9
Umění a kultura	10
Člověk a zdraví	10
Člověk a svět práce	11
12. Evaluační a autoevaluační činnost	11

1. IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

Název ŠVP: **Školní vzdělávací program pro školní družinu**

Motivační název ŠVP: **Poznání je hra**

Předkladatel: Základní škola a Mateřská škola Dolní Břežany
Na Vršku 290, 252 41 Dolní Břežany
ředitelka školy: Ing. Iva Fischerová
statutární zástupkyně ředitelky školy: Mgr. Pavlína Nádvorníková
vedoucí vychovatelka školní družiny: Marcela Nygrýnová
koordinátorka tvorby ŠVP: Mgr. Pavlína Nádvorníková
IČ: 62935747
tel: 220 990 815
web: www.skolabrezany.cz
e-mail: skola@skolabrezany.cz

Zřizovatel školy: Obec Dolní Břežany
5. května 78, 252 41 Dolní Břežany
IČ: 00241202
tel: 241 910 628
fax: 241 910 293
web: www.dolnibrezany.cz
e-mail: kancelar@dolnibrezany.cz

Platnost dokumentu: od 10. 1. 2018

Podpis ředitele školy:

Razítko školy:

Číslo jednací: 44/2018

2. ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA ŠKOLNÍ DRUŽINY

Školní družina při ZŠ a MŠ Dolní Břežany (dále jen ŠD) je zřízena podle zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) a řídí se vyhláškou MŠMT č. 74/2005 Sb. o zájmovém vzdělávání.

ŠD nabízí žákům pravidelné a příležitostné vzdělávací, odpočinkové, rekreační a zájmové aktivity. Žákům je umožněna i příprava na vyučování.

2.1. KAPACITA ŠKOLNÍ DRUŽINY, PERSONÁLNÍ PODMÍNKY

Navštěvovat školní družinu mohou žáci 1. - 4. ročníku. Žáci jsou rozděleni do oddělení, přičemž se počty přítomných žáků během dne mění (odlišný čas konce výuky v různých třídách, odchod do zájmových kroužků, odchod domů). Počet oddělení je v každém školním roce určen počtem žáků přihlášených k docházce do ŠD. Od 1. 9. 2016 byla kapacita ŠD navýšena na 250 účastníků. Žáci jsou rozděleni do 8 oddělení. Ve školní družině pracuje 8 vychovatelek.

2.2. EKONOMICKÉ A MATERIÁLNÍ PODMÍNKY

Školní družina využívá prostory v přízemí a prvním podlaží nového školního pavilonu. Jedná se o školní učebny a dále o dva velmi prostorné multifunkční sály. Třídy školní družiny jsou účelně vybaveny novým nábytkem. Dětské stolky a židličky odpovídají věku a velikosti dětí. Ve všech třídách lze realizovat rukodělné a tvůrčí činnosti. Třídy jsou dále vybavené tatami, které jsou převážně využívány při hrách a odpočinkových činnostech. Vybavení hračkami, pomůckami, materiály je průběžně podle možností doplňováno a obnovováno. Pro herní a klidové činnosti si mohou žáci vybírat stavebnice, hračky, stolní hry, logické hry aj. Rozvíjíme a podporujeme také čtenářské dovednosti žáků – využíváme třídní knihovničky a rovněž školní knihovnu. V šesti odděleních ŠD (umístěných v učebnách ZŠ) je možno využít dataprojektor, počítač, vizualizér a interaktivní tabuli, ve dvou odděleních (umístěných v sálech) je k dispozici dataprojektor, plátno a ozvučení.

Pohybové aktivity realizujeme v nové prostorné tělocvičně, na novém školním hřišti s umělým povrchem, na školní zahradě, na nedaleké cyklostezce vedoucí ke kopci Kamínek, v Keltském parku, popř. na tzv. Oranžovém hřišti. Při sportovních aktivitách mohou děti využít různé sportovní náčiní.

Stravování žáků je zajištěno ve školní jídelně, která se nachází přímo v budově školy.

Žáci využívají hygienické zázemí v prostorách nového pavilonu základní školy.

Vnitřní i venkovní prostory školy splňují všechny bezpečnostní i hygienické normy dle platných předpisů týkající se čistoty, teploty, vlhkosti vzduchu, osvětlení, hlukosti.

2.3. DOBA PROVOZU ŠKOLNÍ DRUŽINY

Školní družina je v provozu v pracovní dny od 6:45 do 7:40 (tzv. ranní družina) a dále po vyučování do 17:00.

Do družiny mohou žáci přicházet před vyučováním od 6:45. V 7:40 odcházejí v doprovodu vychovatelky ze školní družiny a následně přecházejí do svých tříd. Po skončení vyučování předávají učitelé žáky vychovatelkám příslušného oddělení školní družiny. Jako dokumentace předávání fungují tzv. předávací listy, tedy seznamy dětí, které vychovatelka od vyučujícího přebírá.

3. PŘIJÍMÁNÍ ŽÁKŮ DO ŠKOLNÍ DRUŽINY

Do ŠD jsou přijímáni žáci 1. - 4. ročníku. Zápis pro nový školní rok probíhá zpravidla první týden v měsíci září formou písemné přihlášky, tzv. *zápisového lístku* (pro každý nový školní rok je třeba žáka znovu přihlásit). Dítě lze přihlásit i po tomto termínu, je-li volná kapacita. Kapacita jednoho oddělení školní družiny je nejvýše 30 dětí. O přijetí do ŠD rozhoduje ředitelka školy na základě výše zmíněné písemné přihlášky žáka (zápisového lístku). Její součástí je rozsah docházky, způsob odchodu domů, pověřené osoby k vyzvednutí žáka, informace o případných zdravotních potížích žáka, telefonní kontakt na zákonné zástupce. Žák může školní družinu navštěvovat každý pracovní den nebo jen v některé dny. Omluvu nepřítomnosti žáka v ŠD oznámí zákonný zástupce vždy písemně. Odhlášení žáka ze ŠD sdělí zákonný zástupce vždy písemně. O vyloučení žáka ze školní družiny rozhoduje ředitelka školy. Kritéria pro případné vyloučení jsou obsažena ve vnitřním řádu školní družiny.

4. POPLATEK ZA ŠKOLNÍ DRUŽINU

Výše poplatku za školní družinu je stanovena v souladu s §19 písmeno C, odst. 2 Zák. č. 190/93 Sb. Platí se podle počtu dní v týdnu, na které je dítě do družiny přihlášeno.

- 1 den v týdnu – **100 Kč** měsíčně
- 2 dny v týdnu – **200 Kč** měsíčně
- 3 dny v týdnu – **300 Kč** měsíčně
- 4 dny v týdnu – **400 Kč** měsíčně
- 5 dní v týdnu – **500 Kč** měsíčně
- poplatek jen za ranní družinu činí **250 Kč** měsíčně

Príspevek je zákonnými zástupci hrazen bankovním převodem. Platby lze provádět po jednotlivých měsících (vždy do 15. dne daného měsíce) nebo najednou za delší období.

5. ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVÍ ŽÁKŮ

Školní družina je součástí ZŠ. Bezpečnost a ochrana zdraví žáků je tedy zajišťována v rámci školy. Zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků je upraveno především ve školním řádu a dále pak ve vnitřním řádu školní družiny a dalších dokumentech ŠD, zejména *Informačním listu pro rodiče*.

6. PODMÍNKY PRO VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI POTŘEBAMI

K žákům se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP) jakéhokoli charakteru je uplatňován individuální přístup. Postupujeme vždy v souladu s ŠVP Břežanská škola. Cílem je, aby všichni žáci byli v ŠD spokojeni a mohli rozvíjet své schopnosti a zájmy úměrně svým předpokladům. Velký důraz klademe na vztahy v dětském kolektivu, zejména na začlenění žáků s SVP či jinými odlišnostmi mezi ostatní.

7. CHARAKTERISTIKA VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

Proces výchovy a vzdělávání ve školní družině není pokračováním školního vyučování a má svá specifika, zejména v metodách a formách práce s žáky. Základní činností je učení hrou, které je založeno na poznávání okolního světa praktickými zkušenostmi a vlastními smysly. Zážitky obohacují sebepoznání, plnohodnotné prožívání, rozšiřují vědomosti, dovednosti schopnosti a přinášejí pozitivní emocionální prožitky.

- Vzdělávací program „Poznání je hra“ je zaměřený na vytváření zdravé osobnosti.
- Každého žáka vnímáme jako jedinečnou osobnost, která má své individuální a specifické potřeby a možnosti.
- Dáváme žákům možnost spoluúčasti na tvorbě programu, respektujeme právo dítěte na neúčast při nabízené činnosti – právo být pouze pozorovatelem.
- Respektujeme pedagogické zásady, povzbuzujeme děti nesmělé, posilujeme jejich sebevědomí a pozitivně hodnotíme každého, kdo pracuje na úrovni svého osobního maxima, podporujeme u dětí iniciativu, tvořivost a vlastní fantazii.
- Vycházíme ze znalosti dětí, zejména jejich aktuálního rozvojového stavu i konkrétní životní a sociální situace – každé dítě má právo být jiné, má potřebu rozvíjet se a učit se svým tempem.

8. CÍLE VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

Cíle vzdělávání ve školní družině vycházejí ze školského zákona. ŠVP ŠD Poznání je hra úzce navazuje na ŠVP ZŠ Břežanská škola.

Naším cílem je především:

- vytvářet pro žáky bezpečné prostředí, kde mohou trávit část svého volného času. Velký důraz klademe na dobré vztahy v dětském kolektivu.
- nabízet žákům co nejpestřejší škálu aktivit.
- vést žáky k poznávání sebe sama.
- učit žáky úspěšné komunikaci.
- učit žáky týmové spolupráci.
- vést žáky ke smysluplnému využívání volného času.
- vhodně utvářet postoje a názory žáků (např. ochrana životního prostředí, postoj k odlišnostem ...).

9. METODY A FORMY VZDĚLÁVÁNÍ VE ŠKOLNÍ DRUŽINĚ

V rámci dosažení stanovených cílů výchovně vzdělávacího procesu uplatňujeme metody přímého i nepřímého působení na žáka, a to jak metody slovní a názorně demonstračními, tak zejména metodu přímé zkušenosti.

Nejobvyklejší formy vzdělávání:

- **Odpočinkové činnosti** – odstraňují únavu, realizují se po obědě, popř. ráno. Obsahem jsou klidové hry, poslechové činnosti a relaxační techniky.
- **Relaxační (rekreační) činnosti** – slouží k regeneraci sil, mohou být i ve svižnějším tempu. Jedná se o spontánní hry žáků, pohybové hry, tanec a různé sportovní prvky.
- **Zájmové činnosti** – rozvíjejí osobnost žáka, poskytují kompenzaci možných neúspěchů. Jde o řízenou kolektivní nebo individuální činnost, organizovanou nebo spontánní aktivitu. Podporují talent a nadání dětí. Vyhraňují zájmy a záliby žáků.
- **Příprava na vyučování** – souhrn činností souvisejících s plněním domácích úkolů, opakováním učiva a přípravou na vyučování. Využívá se didaktických her, kvízů a soutěží. Probíhá hravou a nenásilnou formou. Může být realizována i formou vycházek, exkurzí a besed.
- **Sebeobslužné činnosti** – zahrnují návyky sebeobsluhy v šatnách, ve školní jídelně, návyky osobní hygieny (mytí rukou mýdlem, použití papírového kapesníku, dodržování hygienických pravidel po použití toalet), úklid hraček, úklid pracovního místa.

10. KLÍČOVÉ KOMPETENCE

Zájmové vzdělávání v ŠD směřuje rovněž k rozvoji kompetencí žáka (souhrn dovedností, postojů, názorů, schopností a vědomostí).

1. Kompetence k učení

Žák se učí s chutí, započatou práci dokončí, umí zhodnotit své výkony, učí se nejen spontánně, ale také vědomě, klade si otázky a hledá na ně odpovědi, všímá si souvislostí, získané zkušenosti uplatňuje v praktických situacích a dalším učení.

2. Kompetence k řešení problémů

Žák si všímá dění i problémů a tyto mu jsou motivací k řešení dalších problémů a situací. Chápe, že vyhýbání se problémům nevede k cíli, rozlišuje správná a chybná řešení, učí se nést odpovědnost za svá rozhodnutí. Započaté činnosti dokončuje.

3. Kompetence komunikativní

Žák ovládá řeč i mimoslovní komunikaci, vyjadřuje vhodně formulovanými větami myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, komunikuje bez ostychu s vrstevníky i dospělými, dokáže vyjadřovat své pocity řečí, gestem i dalšími prostředky. Projev je kultivovaný. Učí se vyslechnout a respektovat názor druhých.

4. Kompetence sociální a personální

Žák samostatně rozhoduje o svých činnostech a uvědomuje si, že za ně odpovídá a nese důsledky, projevuje citlivost a ohleduplnost, rozpozná vhodné a nevhodné chování, vnímá nespravedlnost, agresivitu, šikanu a dovede se jim bránit, ve skupině spolupracuje, dokáže se prosadit i podřít – přijmout kompromis, je schopen respektovat jiné, je tolerantní k odlišnostem mezi lidmi.

5. Kompetence občanské

Žák se učí plánovat, organizovat, řídit a hodnotit, odhaduje rizika svých nápadů. K úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně, uvědomuje si svá práva i práva druhých, dbá na své osobní zdraví i zdraví druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné prostředí. V neposlední řadě se žák učí respektovat tradice, kulturní a historické dědictví nejen vlastního národa, ale i všech ostatních. Žáky učíme respektovat životní prostředí a chovat se s ohledem na udržitelný rozvoj.

6. Kompetence ke smysluplnému trávení volného času

Žák se orientuje v možnostech smysluplného trávení volného času, umí si vybrat zájmové činnosti dle vlastních dispozic, rozvíjí své zájmy v organizovaných skupinách i individuálních činnostech, umí říci ne nevhodným nabídkám pro využití volného času.

11. OBSAH VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

Obsah vzdělávání vychází ze vzdělávacího programu Břežanská škola a navazuje na něj. Je založený na vzdělávání hrou.

Školní družina pracuje podle celoročního plánu práce, který vychází z tematických celků obsahu vzdělávacího programu školní družiny. Celoroční plán je vždy vypracován pro daný školní rok a upravuje časový plán vzdělávání v konkrétním školním roce. V praxi je pojetí jednotlivých tematických celků vždy přizpůsobeno konkrétní skupině dětí, s níž vychovatelka pracuje, především jejich věku.

11.1. VZDĚLÁVACÍ OBLASTI

Ve školní družině se věnujeme vzdělávání v následujících oblastech:

- **Jazyk a jazyková komunikace**
- **Člověk a jeho svět**
- **Umění a kultura**
- **Člověk a zdraví**
- **Člověk a svět práce**

11.2. PŘEHLED HLAVNÍCH TÉMAT A ČINNOSTÍ V NÁVAZNOSTI NA VZDĚLÁVACÍ OBLASTI

Jazyk a jazyková komunikace

- rozvíjení slovní zásoby (jazykové hry, jazykolamy, didaktické hry)
- komunikace verbální i neverbální
- výchova k čtenářství (předčítání v rámci relaxace, využívání třídních knihovniček, návštěvy školní knihovny)

Člověk a jeho svět

- **Místo, kde žijeme**
 - naše škola
 - naše obec - poznávání nejbližšího okolí
 - naše země
 - orientace v prostoru a čase
 - bezpečnost ve škole, v tělocvičně, na vycházkách, na cestě ze školy a do školy

- **Lidé kolem nás**
 - rodina
 - zásady vhodného chování, jednání mezi lidmi, tolerance, empatie, vzájemná úcta
 - komunikace verbální i neverbální
 - prevence šikany (každodenní konflikty a jejich řešení, vytváření zdravých vztahů v dětském kolektivu, aktivity podporující kamarádství)
 - povolání našich rodičů, jiná známá povolání
 - jak nakládáme s penězi
 - odlišnostmi mezi lidmi (tolerance k lidem s handicapem)
 - jak žijí lidé v jiných zemích a na jiných kontinentech
- **Lidé a čas**
 - režim dne, orientace v čase
 - roční období
 - smysluplné využívání volného času (prevence závislostí)
 - svátky a oslavy
 - základní mezníky v historii našeho státu
- **Rozmanitosti přírody**
 - vycházky a pobyt v přírodě, pozorování změn
 - poznávání rostlin, ovoce a zeleniny
 - zvířata a jejich mláďata
 - domácí mazlíčci
 - proměny přírody v závislosti na ročním období
 - ochrana přírody
 - třídění odpadu
- **Člověk a jeho zdraví**
 - poznávání sebe sama
 - péče o zdraví (principy zdravé výživy, pitný režim, dostatek pohybu ...)
 - osobní hygiena a čistota
 - poučení o nejčastějších nemocech
 - poučení o úrazech a jejich předcházení
 - ošetření drobných poranění

Umění a kultura

- správné držení tužky, pastelky, štětce
- správné držení těla při práci
- vybarvování podle předlohy, kresba podle předlohy a podle fantazie
- výtvarné ztvárnění zážitku
- vystřihování, lepení, modelování, koláže

Člověk a zdraví

- pravidelné pohybové aktivity v tělocvičně i venku

Člověk a svět práce

- práce s drobným materiálem – papír, modelovací hmota, přírodniny, textil
- práce se stavebnicemi (skládačky, puzzle, konstrukce modelů)
- výroba přání a dekoračních předmětů k významným svátkům (vánoční a velikonoční výzdoba, Den matek apod.)
- hygienické požadavky při stolování
- pravidla slušného chování při stolování

12. EVALUAČNÍ A AUTOEVALUAČNÍ ČINNOST

Evaluační práce školní družiny je součástí autoevaluační činnosti školy. O činnosti školní družiny zpracuje vedoucí vychovatelka každoročně zprávu, která je součástí výroční zprávy školy.